

ΣΤ. ΚΑΠΛΑΝΟΓΛΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΒΕ ΚΟΖΑΝΗΣ

**Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1983

**ΣΤ. ΚΑΠΛΑΝΟΓΛΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΒΕ ΚΟΖΑΝΗΣ**

**Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**Ανατύπωση από το τεύχος αριθμός 7-8, έτους 1983, του Μηνιαίου Δελτίου του
Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης.**

**ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1983**

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ*

I. Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ

I. Γενικά

Ο νομός Κοζάνης έχει συνολική έκταση 3475 τετρ. χιλιόμετρα.

Από μορφολογική άποψη, μπορούμε να τον χωρίσουμε σε δύο τμήματα:

α) Στο ορεινό τμήμα που περιλαμβάνει όλο το Βόιο μαζί με το ορεινό τμήμα των Σερβίων και

β) Στο πεδινό τμήμα που περιλαμβάνει τα δύο συνεχόμενα λεκανοπέδια Πτολεμαΐδας και Κοζάνης, καθώς επίσης και τη λεκάνη Σερβίων—Βελβενδού.

Διοικητικά, χωρίζεται σε 3 επαρχίες (Κοζάνης, Ευρδαίας και Βοΐου) και κατά την απογραφή του 1981 είχε συνολικό πληθυσμό 147.051 κατοίκους.

Το έδαφος του νομού ποικίλλει και είναι από φτωχό μέχρι πλούσιο σε οργανικά συστατικά και κατάλληλο για πολλές καλλιέργειες, με μεγάλες, πολλές φορές, στρεμματικές αποδόσεις.

Το κλίμα είναι γενικά ηπειρωτικό.

Το ανάγλυφο όμως, η τοπογραφία, η έκθεση, τα υψόμετρα και η λίμνη Πολυφύτου έχουν διαμορφώσει ιδιαίτερο τύπο στην περιοχή Βελβενδού—Σερβίων (Μικρόκλιμα).

Η χρήση της συνολικής έκτασης του νομού φαίνεται στο σχεδιάγραμμα 1.

* Επιπλέον, έχουμε τους βοσκοτόπους να καλύπτουν 1868 χιλ. στρέμματα,

* Ομίλια που οργανώθηκε από τη Ερχορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Κοζάνης, τη Βοϊώτια και το Σύλλογο Κοζανίτων την 20 Ιουνίου 1983, στην αίθουσα της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών.

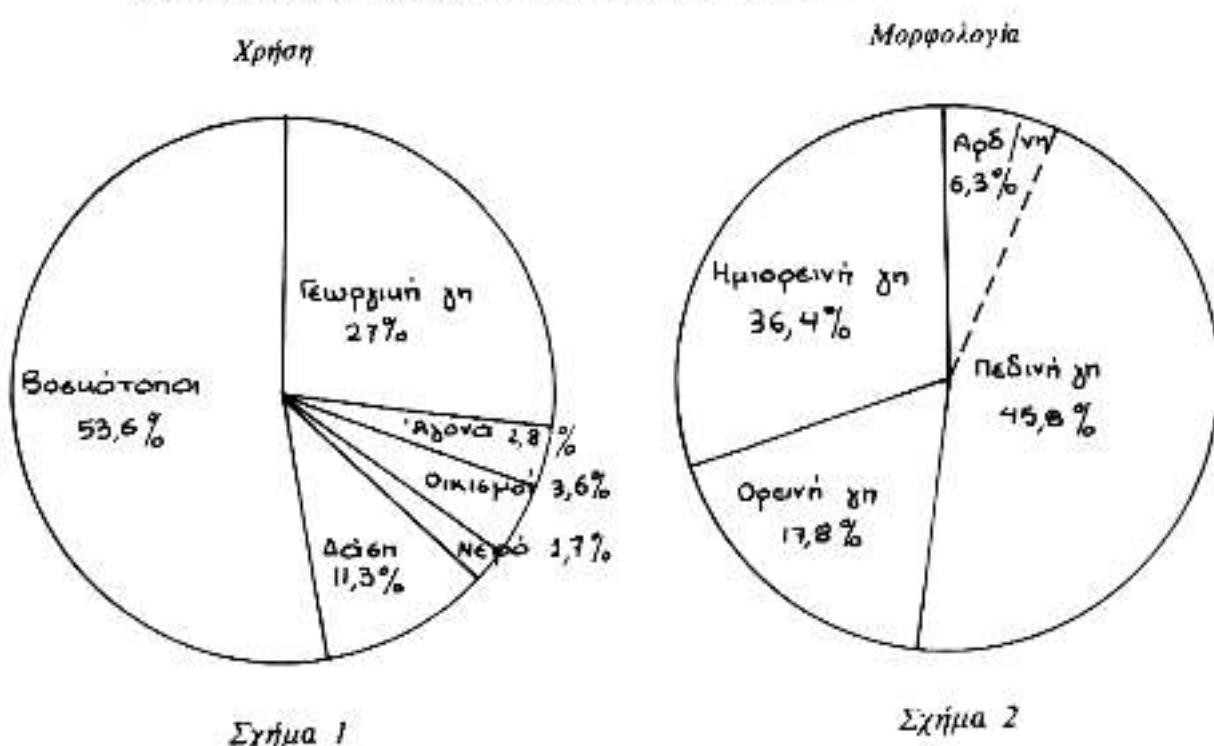
δηλαδή ποσοστό 53,6%, τη γεωργική γη να καλύπτει 934 χιλ. στρέμματα, δηλαδή ποσοστό 27% και τα δάση να καλύπτουν 334 χιλ. στρέμματα, δηλαδή ποσοστό 11,3%.

Έχουμε επίσης τους δρόμους και τους οικισμούς να καλύπτουν 159 χιλ. στρέμματα, τις άγονες εκτάσεις να καλύπτουν 122 χιλ. στρέμματα και με νερό να καλύπτονται τα 77 χιλ. στρέμματα, δηλαδή ποσοστό και για τις τρεις εκτάσεις 8,1%.

Από το σύνολο των 934 χιλιάδων στρεμμάτων γεωργικής γης, ποτίζονταν, το 1977, μόνο τα 59000 στρέμματα, το ποσοστό δηλαδή δεν ξεπερνούσε το 6,5%.

Η διάρθρωση της γεωργικής γης από μορφολογικής πλευράς, σε ποσοστά, ήταν (σχ. 2) με στοιχεία του 1977:

ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΗΣ ΣΤΟ Ν. ΚΟΖΑΝΗ

Σχήμα 1

Σχήμα 2

Πεδινή γη 45,8%.

Ημιορεινή γη 36,4%.

Ορεινή γη 17,8%.

Η εξέλιξη του πληθυσμού, με βάση τα στοιχεία των τριών τελευταίων απογραφών 1961—1971—1981, ήταν (σχ. 3):

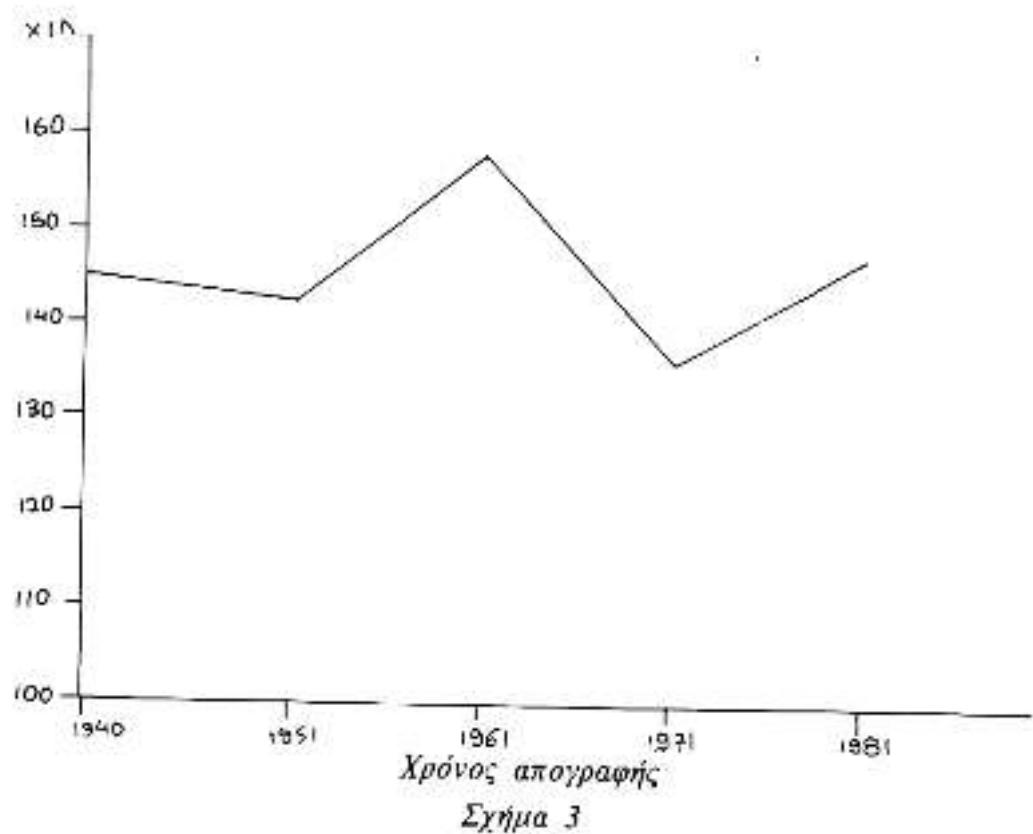
Το 1961 πληθυσμός 153.000 κάτοικοι.

Το 1971 πληθυσμός 136.000 κάτοικοι. Είχαμε δηλ. μείωση της τάξεως 1,18 το χρόνο.

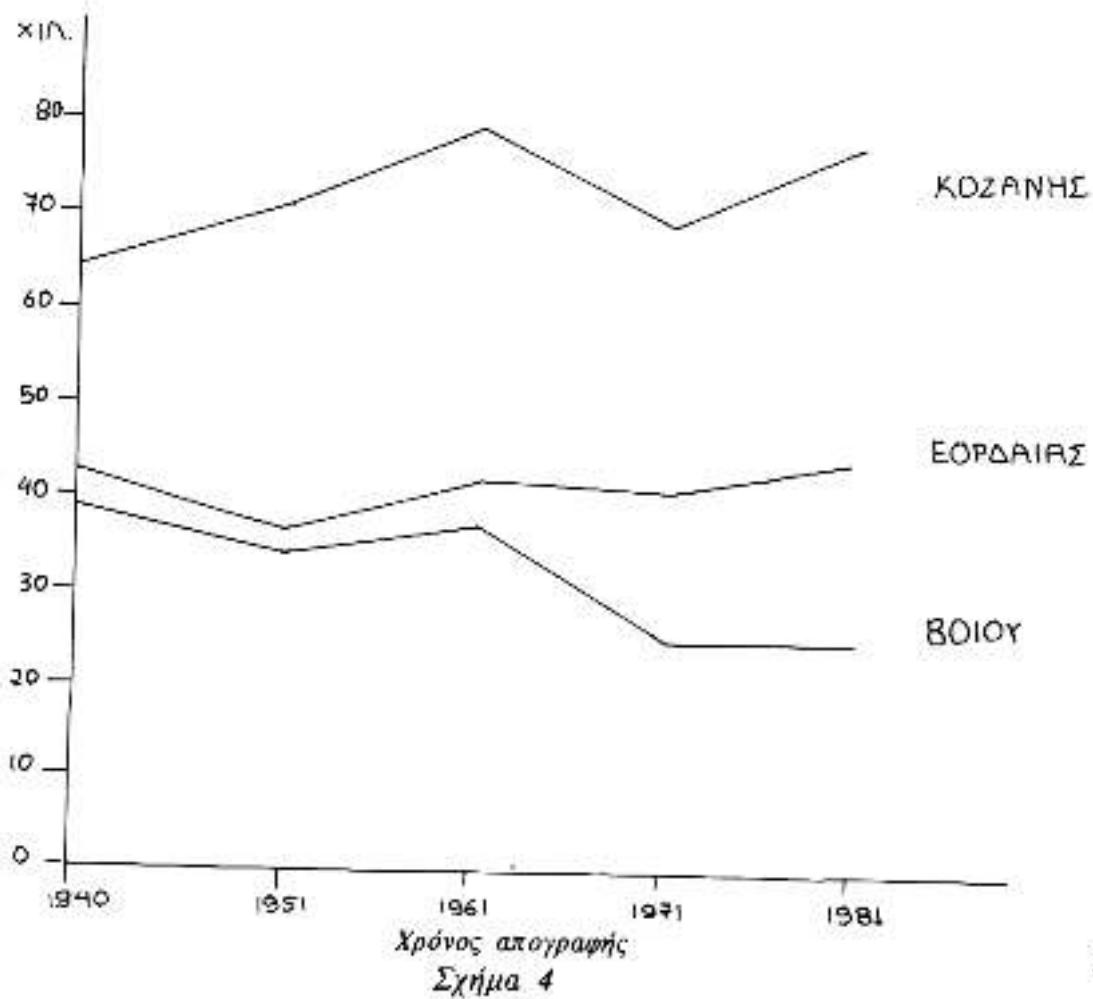
Το 1981 πληθυσμός 147.000 κάτοικοι. Είχαμε αύξηση της τάξεως 0,81 το χρόνο.

Η εξέλιξη κατά επαρχία ήταν αυτή που φαίνεται στο σχήμα 4.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΤΟΥ Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ

Η πυκνότητα του πληθυσμού το 1981 ήταν 41,2 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, τη στιγμή που ο αντίστοιχος αριθμός σε ολόκληρη τη χώρα ήταν 73,8.

Το ποσοστό της αστικοποίησης το 1971 ήταν 30%, με αντίστοιχο ποσοστό στη χώρα 53,2%, το δε 1981 το ποσοστό αυτό ανέβηκε στο 36,3%, με αντίστοιχο ποσοστό σε ολόκληρη τη χώρα 38,1%.

Το εργατικό δυναμικό στο νομό ανερχόταν το 1971 σε 50.100 άτομα, το 1981 δύος μειώθηκε κατά 0,02% και έγινε 50.000.

Η απασχόλησή των στο 1981 κατά τομέα (πχ. 5) ήταν σε ποσοστά: Στον Πρωτογενή τομέα 31,5% με αντίστοιχο το 1971 52,2%. Έχουμε μείωση. Στο Λευτερογενή τομέα 41,5% με αντίστοιχο το 1971 27,4%. Έχουμε αύξηση. Στον Τριτογενή τομέα 27,00% με αντίστοιχο το 1971 20,4%. Έχουμε αύξηση.

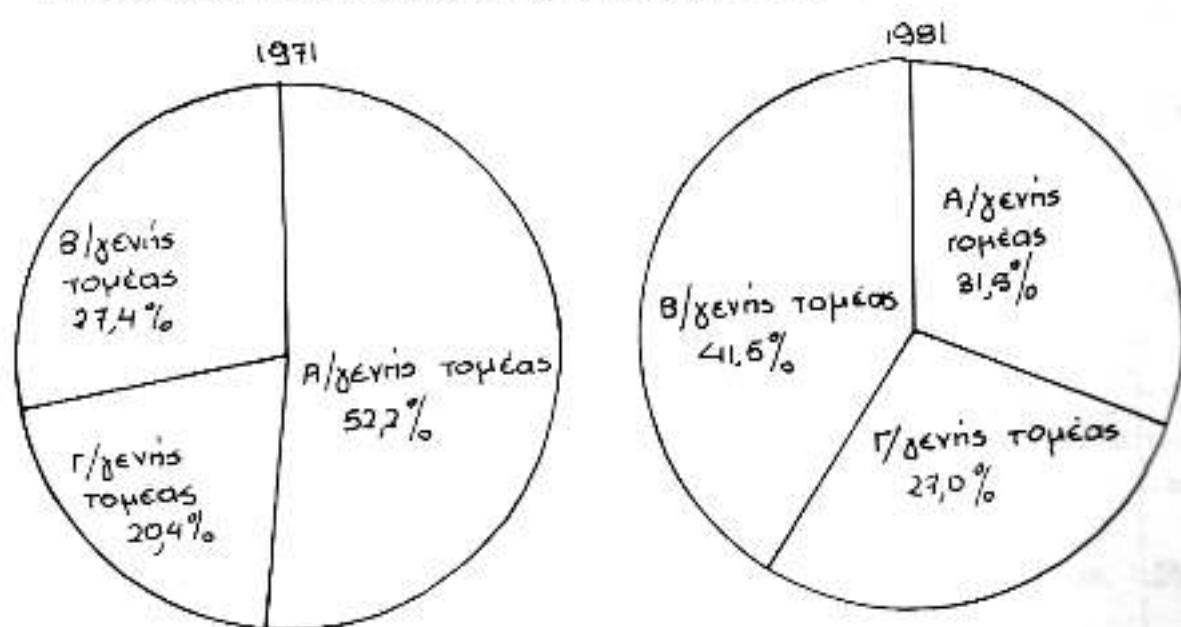
Οι απασχολούμενοι στη μεταποίηση ήταν το 1978 6.400 άτομα (το 1963 ήταν 6.200).

Η παραγωγή

Το ακαθάριστο περιφερειακό προϊόν (ΑΠΠ) σε τιμές του 1970, κατά το 1979, με βάση τα στοιχεία του ΚΕΠΕ, ήταν 6850 δισεκ. δραχμές.

Η συμβολή του Νομού στη διαμόρφωση το ΑΕΠ όλης της χώρας, σε ποσοστά, ήταν 1,7%.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ 50.100 ΑΤΩΝ 1971-50.000 ΑΤ. 1981

Σχήμα 5

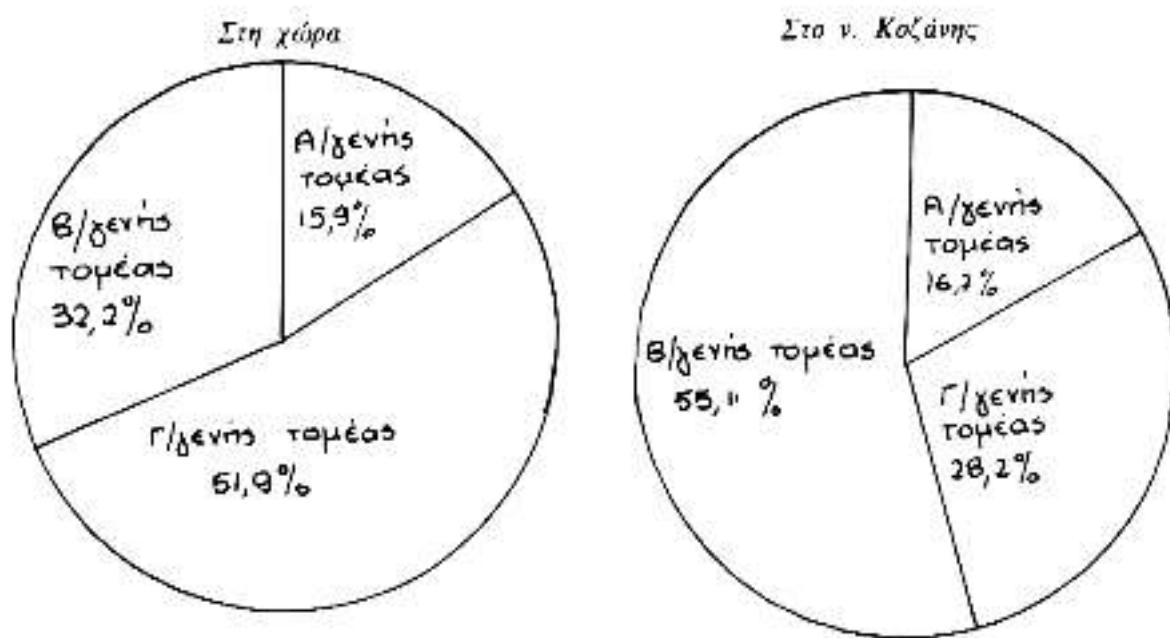
Η συμβολή κάθε τομέα στη διαμόρφωσή του ήταν: (σχ. 6)

Πρωτογενής τομέας 16,7% αντίστ. ποσοστό χώρας 15,9%.

Δευτερογενής τομέας 55,1% αντίστ. ποσοστό χώρας 32,2%.

Τριτογενής τομέας 28,2% αντίστ. ποσοστό χώρας 51,9%.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ Α.Π.Π.

Σχήμα 6

Οι δείκτες ευημερίας

Παραθέτουμε κάποιους δείκτες, που μόνο θεωρητικά μπορούν να δώσουν το επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων του νομού:

- α) Το κατά κεφαλή ΑΠΠ, σε τρέχουσες τιμές το 1979, ανερχόταν σε 144 χιλιάδες δραχμές, έναντι 131 χιλιάδων της χώρας.
- β) Οι καταθέσεις ιδιωτών, κατά κεφαλή, το 1981, ήταν 78 χιλ. δραχμές, έναντι 92 χιλιάδων της χώρας.
- γ) Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για οικιακή χρήση, σε κιλοβατώρες ανά έτος, σε 489, έναντι 587 της χώρας.
- δ) Αυτοκίνητα ανά 100 κατοίκους, το 1982, ήταν 13,3 τεμ., έναντι 13,9 τεμ. της χώρας.
- ε) Οι τηλεφωνικές συσκευές, ανά 100 άτομα, το 1981, ήταν 192, έναντι 303 της χώρας.

στ) Οι νοσοκομειακές κλίνες, ανά 1000 κατοίκους, το 1977, ήταν 6,6, έναντι 6,4 της χώρας.

Δυστυχώς το επίπεδο διαβίωσης δεν είναι το ίδιο σε όλο το νομό μια και έχουμε έναν άξονα, τον βιομηχανικά αναπτυγμένο Κοζάνης—Πτολεμαΐδος, που ανεβάζει αισθητά τους δείκτες, ενώ έχουμε άλλες περιοχές, Βόιο—Ορεινές περιοχές Σερβίων, που τους κατεβάζουν.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΛΟΓΗ

Τελειώνοντας με τη σύντομη αυτή παρουσίαση του Νομού θα παραθέσουμε ένα ιστορικό για τους τομείς στους οποίους στηρίζοταν η οικονομία στα χρόνια που πέρασαν.

Η κύρια ασχολία των κατοίκων ήταν ανέκαθεν η γεωργία και η κτηνοτροφία, εξαιρεση σ' αυτό αποτελούσαν οι δύο πόλεις Κοζάνη και Σιάτιστα. Αυτές γνώρισαν περιόδους ακμής τόσο στο εμπόριο όσο και στη βιοτεχνία.

Στην Κοζάνη κατά τα έτη 1650—1770 αναπτύχθηκε το εισαγωγικό και το εξαγωγικό εμπόριο. Τα προϊόντα που παρήγαν οι βιοτέχνες της περιοχής —αλατζάδες—κιλίμια—κάπες και άλλα, καθώς και ο κρόκος, κατάκτησαν τότε τις αγορές όχι μόνον της Ελλάδας αλλά και ολόκληρης της Δυτικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Για την πιο ομαλή διεξαγωγή του εμπορίου, οι Κοζανίτες σγκαταστάθηκαν στη Βιέννη, Βουκουρέστι, Βουδαπέστη και άλλες ευρωπαϊκές πόλεις και απ' εκεί, με τα περίφημα καραβάνια ζώων που είχαν οργανώσει για τη μεταφορά των προϊόντων, έστελναν πίσω στην Ελλάδα καθρέφτες, κρύσταλλα, ξυλόγλυπτα, χάλκινα, μεταξωτά και άλλα.

Στα ίδια χρόνια και λίγο αργότερα, οι Σιατιστινοί ανάπτυξαν παράλληλη δράση στους ίδιους τομείς. Τα γουναρικά, τα δέρματα και ο κρόκος, φέρνουν τέτοιο πλούτο στη Σιάτιστα, ώστε να την αποκαλούν «φλοροχώρι». Στην περίοδο αυτή 200 εμπορικοί οίκοι της Σιάτιστας συναλλάσσονται με το εξωτερικό. Είναι η περίοδος που χτίζονται τα αρχοντικά της Σιάτιστας και της Κοζάνης. Στις αρχές του 19ου αιώνα την παρακμή του εμπορίου στη Σιάτιστα αναπληρώνει η καλλιέργεια των αμπελιών και η βιοτεχνία των γουναρικών.

Στην Κοζάνη, το 1880, γίνεται η πρώτη βιομηχανία για την παραγωγή αλεύρων και λίγο αργότερα η πρώτη κεραμοποιία. Δυστυχώς, η βιομηχανική επανάσταση δεν βρίσκει πρόσφορο έδαφος στην περιοχή. Το 1922, με την ανταλλαγή του πληθυσμού, Έλληνες εγκαθίστανται στα γόνιμα χωράφια, που μέχρι τότε κατείχαν οι Τούρκοι. Στην περίοδο που ακολουθεί, η οικονομία βελτιώνεται, πλήν δημοσίου έρχεται η δεκαετία 1940—50, τα πάντα καταρρέονταν και ο πληθυσμός μειώνεται. Από το 1958 όμως οι συνθήκες αλλάζουν και αρχίζει η

εκμετάλλευση του υπόγειου πλούτου. Δειλά-δειλά ο νομός παίρνει το σημερινό βιομηχανικό του χαρκτήρα, αρχίζει και λειτουργεί το εργοστάσιο της ΛΙΠΤΟΛ και της ΔΕΗ, λίγο αργότερα το εργοστάσιο της ΑΕΒΑΛ, που δίνει δουλειά σε χιλιούς εργάτες. Η δεκαετία 1960—70 χαρακτηρίζεται και από ένα δυσάρεστο γεγονός, το μεγάλο κύμα μετανάστευσης στη Δ. Ευρώπη.

Το 1974 γίνεται το φράγμα του Πολύφυτου και τα νερά του Αλιάκμονα καλύπτουν 70.000 στρέμματα γης. Στην περίοδο 1975—1980 δημιουργούνται τα εργοστάσια της ΜΑΒΕ και της ΔΕΗ στην Καρδιά. Έτσι φθάνουμε στο 1983.

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Πρωτογενής τομέας

Γεωργία

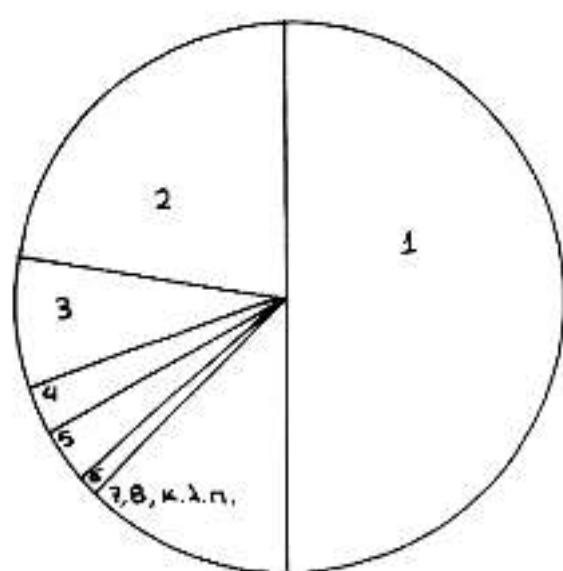
Τα γενικά χαρακτηριστικά του πρωτογενή τομέα είναι το μικρό ποσοστό (6,5%) των αρδευομένων εκτάσεων, ο μικρός (41 στρέμματα) και πολυτεμαχισμένος κλήρος (6 τεμάχια κατά γεωργική επιχείρηση).

Τα ειδικά χαρακτηριστικά είναι η κακή οργάνωση της εμπορίας των προϊόντων, η μη αξιοποίηση των βιοσκοτόπων, το εγγειοβελτιωτικό, το εγγειοδιαρθρωτικό και οι απαλλοτριώσεις αγρών και οικισμών για την εξόρυξη του λιγνίτη.

Ακόμη είναι χαρακτηριστικό ότι υπάρχουν πολύ μεγάλα περιθώρια για αύξηση των αρδευομένων εκτάσεων, για τη βελτίωση της αγροτικής οδοποιίας, που θα συντελέσει στην επίλυση του εγγειοβελτιωτικού προβλήματος και για την αξιοποίηση των βιοσκοτόπων.

Πέρα από τα γενικά χαρακτηριστικά, μπορούμε να πούμε ότι οι καλλιέργειες που υπάρχουν στο Νομό είναι: (σχ. 7).

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΟ Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ

1. Σπάρι 470 κιλ.ετρ. 50,52%
2. Κριθαρι 205 " " 21,91 "
3. μιδιανή 70 " " 7,50 "
4. καπνός 26 " " 2,78 "
5. πατατά 17 " " 1,82 "
6. κρόνωσ 16 " " 1,80 "
7. αμπέλια 9 " " 0,96 "
8. κρητική 6 " " 0,64 "
κ.λ.η.

Σχήμα 7

Καλλιέργειες	Στρέμματα	Ποσοστό % επί του συνόλου της καλλιέργομενης γης
1. Σιτάρι	470.000	50,52
2. Κριθάρι	205.000	21,91
3. Μηδική	70.000	7,50
4. Καπνός	26.000	2,78
5. Πατάτα	17.000	1,82
6. Κρόκος	16.000	1,80
7. Αμπέλια	9.000	0,96
8. Κρεμμύδια	6.000	0,64
9. Καλαμπόκι	4.000	0,43
10. Φασόλια	4.000	0,43
11. Ρεβίθια	2.000	0,21
12. Φακές	2.000	0,21

Τα δέντρα που υπάρχουν καλύπτουν έκταση περίπου 20 χιλιάδες στρεμμάτων και είναι:

Ροδακινιές,	δένδρα	190.000.	στρέμματα	5.400
Αμυγδαλιές,	"	185.000.	"	4.050
Μηλιές,	"	115.000.	"	4.800
Αχλαδιές.	"	48.000.	"	1.600
Καρυδιές.	"	38.000.	"	3.000
Κερασιές.	"	11.000.	"	230

'Όπως βλέπουμε, οι εκτατικές καλλιέργειες επικρατούν καταθλιπτικά στο νομό και γι' αυτό φταιει περισσότερο ο περιορισμένος αριθμός στρεμμάτων που αρδεύονται.

Από τις καλλιέργειες που αναφέραμε πρέπει να σταθούμε ιδιαίτερα στον κρόκο.

Παράγονται στο νομό 12 τόνοι κρόκου, το σύνολο του οποίου εξάγεται από τον Αναγκαστικό Συνεταιρισμό Κροκοπαραγωγών. Η τιμή του προϊόντος το 1978 ήταν 1200\$ αλλά εδώ και 2 χρόνια η τιμή έπεισε στα 600\$ το κιλό. Σίγουρα υπάρχει πρόβλημα στη διάθεσή του και ανάγεται στην ποιότητα, τυποποίηση, πυσκευασία, τη μη σωστή διερεύνηση της εξωτερικής αγοράς και τον πολλαπλασιασμό του αριθμού καλλιέργομένων στρεμμάτων μέσα στα τελευταία 5 χρόνια.

Πιστεύουμε ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της κατάστασης για τον κρόκο και ειδικότερα αν οι ιδιοκτήτες των γίνουν γνωστοί και στο ελληνικό

καταναλωτικό κοινό. Ο κρόκος έχει φυρμακευτικές, ιατρικές και χρωστικές ιδιότητες και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν καρύκευμα στα φαγητά.

Κτηνοτροφία

Γενικά, μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει αναπτυγμένη αιγοπροβατοτροφία, περιορισμένες κτηνοτροφικές μονάδες με βοοειδή, λίγες χοιροτροφικές μονάδες και παντελής έλλειψη συστηματικής πτηνοτροφίας.

Από τα στοιχεία της Α/νσεως Γεωργίας προκύπτει ότι υπάρχουν:

14.500 αγελάδες με μέση ετήσια απόδοση 1510 Kgr/ζώο

185.300 πρόβατα με μέση ετήσια απόδοση 80Kgr/ζώο

62.000 αίγες με μέση ετήσια απόδοση 115Kgr/ζώο

Επίσης ότι έχουν σφραγεί:

Βοοειδή	16.720	ζώα με μέση απόδοση 189	Kgr/ζώο
Πρόβατα	199.000	" " "	11,60 Kgr/ζώο
Αίγες	71.000	" " "	9,60 Kgr/ζώο
Χοίροι	30.000	" " "	60 Kgr/ζώο
Πουλερικά	383.000	πτηνά μέση απόδοση	1,4 Kgr/ζώο

Δάση

Υπάρχουν πολλά δάση (334 χιλ. στρέμμ.) που αντιπροσωπεύουν ένα ποσοστό 11,3% επί του συνόλου της συνολικής έκτασης του νομού, αλλά σε πολλά από αυτά η έλλειψη δασικού οιδικού δικτύου δεν επιτρέπει την υλοτομία και μεταφορά των λημμάτων, με αποτέλεσμα να μένουν αναξιοποίητα (Σιάτιστα—Πολικάστανο—Μηλοχώρι—Ελάτη—Βελβενδό).

Αειτερογενής τομέας

Χαρακτηριστικό στον τομέα αυτό είναι ότι ο νομός έχει τις μεγαλύτερες δυνατότητες ανάπτυξης λόγω του πλούσιου υπεδάφους, των αυξανόμενου εργατικού δυναμικού και των ιδατίνων πόρων που υπάρχουν στο νομό. Ιδίως τα ορυκτά, παρουσιάζουν μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα.

Επίσης, στον τομέα βιοτεχνία, η επεξεργασία των δέρματος και της γούνας, με κέντρο τη Σιάτιστα, αν οργανωθεί σωστά, μπορεί να αποτελέσει βιωσική αιτία σιγκράτησης των πληθυσμού του Βοΐου.

Υπάρχουν ακόμα οι δυνατότητες εκμετάλλευσης του ορυκτού πλούτου και πέρια από τις δραστηριότητες της ΔΕΗ (παραγωγή οργανοχημικών λιπασμάτων—μεταλλουργία—χρήση λιγνίτη για καύσιμο κλπ.).

Παράλληλα, υπάρχουν τα περιθώρια για επαναδραστηριωποίηση παραδοσιακών κλιμάτων της βιοτεχνίας (χαλιά—χάλκινα—δέρματα κλπ.), λόγω της πείρας των κατοίκων.

Ορικτός πλούτος

Βασικός παράγοντας για την ανάπτυξη της οικονομίας του νομού, τα τελευταία 25 χρόνια, ήταν ο ορικτός του πλούτος.

Οι τεράστιες ποσότητες και η ποικιλία των μεταλλευμάτων που κρύβονται στο υπέδαφός του, έπαιξαν και θα παίξουν καθοριστικό ρόλο.

Θα προσπαθήσουμε, όσο πιο σύντομα μπορούμε, να περιγράψουμε αυτόν τον πλούτο, για να δει ο καθένας από μας το πόσο πιο ευνοημένο κομμάτι του ελληνικού υπεδάφους αποτελεί ο Νομός Κοζάνης, από γεωλογική—μεταλλευτική άποψη.

1. ΛΙΓΝΙΤΕΣ (σχ. 8): Στο νομό Κοζάνης υπάρχουν αποθέματα πλέον των 2500 εκατομ. τόνων, σε σύνολο αποθεμάτων δλης της χώρας 3500 εκατομ. τόνων.

Οι περιοχές που εντοπίζονται οι λιγνίτες είναι:

α) **Λεκάνη Πτολεμαΐδας** που αποτελείται από το:

Νότιο πεδίο: 1000 εκατομ. τόνοι. Διάνοιξη από το 1983.

Πεδίο Καρδιάς: 1000 εκατομ. τόνοι. Διάνοιξη από το 1981 μέχρι το 1990.

Κύριο πεδίο: 1000 εκατομ. τόνοι. Διάνοιξη από το 1958.

Πεδία Αιαντολαρρέματος-Κομάνου-Αγ. Χριστοφόρου-Κομνηνών-Αγ. Αναργύρων.

β) Λεκάνη Κοζάνης: Νότια των Πετρανών υπάρχουν 500 εκατομ. τόνοι.

γ) **Προσφύτιο-Τριγωνικό-Αέβα.** Λιγνίτης άριστης ποιότητας.

Από τις ποσότητες του λιγνίτη που σήμερα γίνεται εξόρυξη, το 85% πηγαίνει για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, το 5% πηγαίνει για την παραγωγή λιπασμάτων στην ΑΕΒΑΔ, το 1% πηγαίνει για την παραγωγή μπρικέτας και το υπόλοιπο σε άλλες χρήσεις.

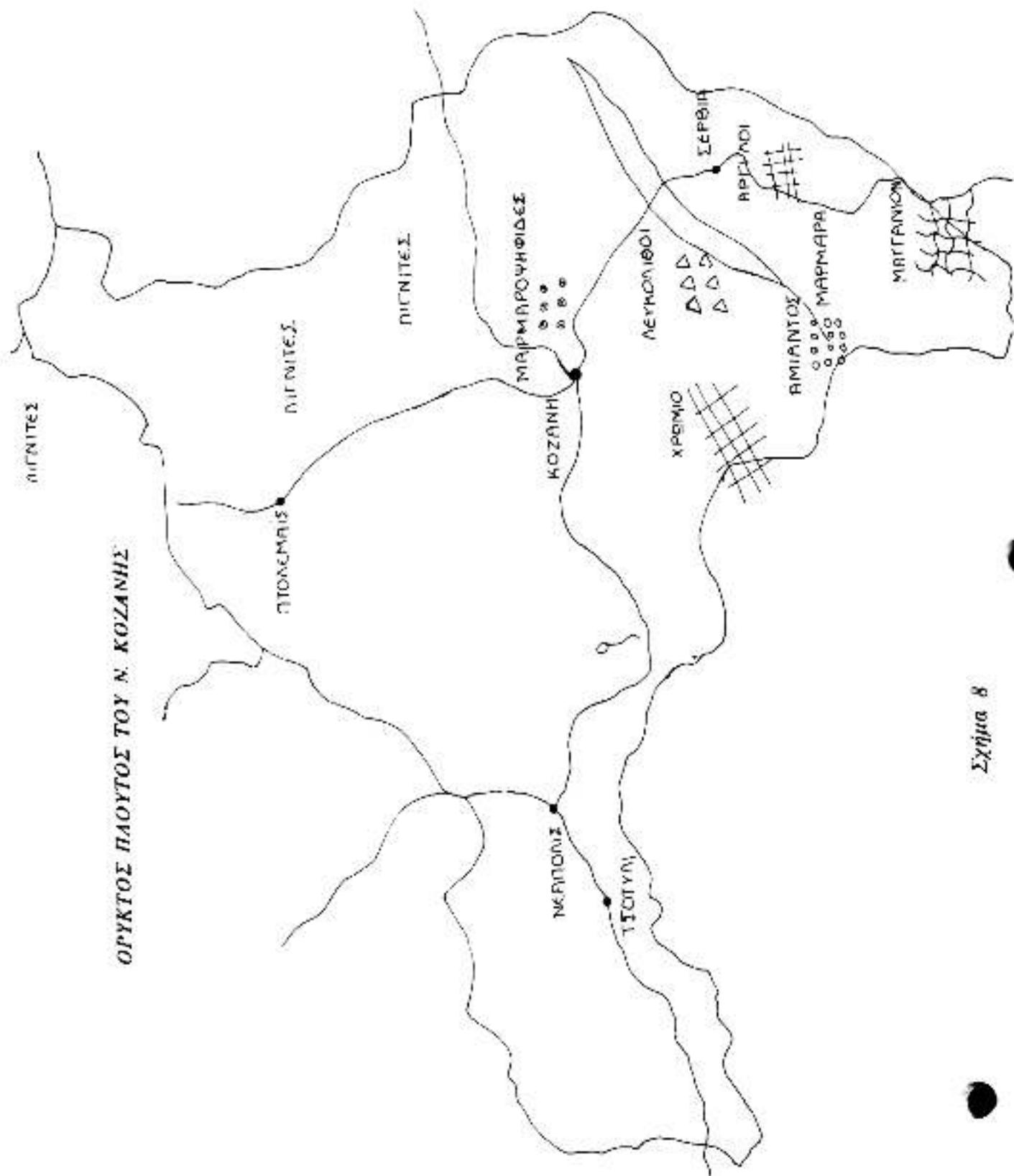
Για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας λειτουργούν 4 ατμοηλεκτρικοί σταθμοί στην Πτολεμαΐδα και 4 ατμοηλεκτρικοί σταθμοί στην Καρδιά, συνολικής εγκαταστημένης ισχύος 1820 μεγαβάτ και απασχολούν γύρω στους 1000 εργαζόμενους.

Στο τέλος της δεκαετίας, γύρω στο 1990, και μετά την εγκατάσταση των μονάδων Αγ. Δημητρίου—Αρμυνταίου—Κομνηνών, η συνολική ισχύς θα είναι 4520 μεγαβάτ, που θα αποτελεί ένα ποσοστό 63% της εγκαταστημένης ισχύος δλης της ΔΕΗ.

2. ΧΡΩΜΙΤΗΣ (σχ. 8): Τα αποθέματα υπολογίζονται σε 3 εκατομ. τόνους, επί συνόλου 4 εκατομ. τόνων της χώρας.

Το μεταλλείο της Σκούμπτσας, που βρίσκεται στη φάση ανάπτυξης, θα φθάσει στους 150.000 τόνους μετάλλευμα το χρόνο.

ΟΡΥΚΤΟΣ ΗΛΙΟΤΟΣ ΤΟΥ Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ

Σχήμα 8

Το εργοστάσιο εμπλουτισμού, που κατασκευάζεται ως τη στιγμή από την ΕΔ.ΣΙ (Ιθιγατρική της ΕΛΒΜΕ), θα είναι δυναμικότητας 200.000 τόνων ετησίως και θα έχει συν σκοπό την τριφοδοσία του εργοστασίου σιδηροχρωμάτος του Αλμυρού Βόλου.

Εκτός από το μεταλλείο της Σκούμπτσας, λειτουργεί και ένα μικρό μεταλλείο στη Ροδιανή, από ιδιώτη, το οποίο δεσμεύει καλής ποιότητος συμπλαγή χρωμάτη.

3. *AMIANΤΟΣ*: Τα αποθέματα υπολογίζονται σε 100 εκατομ. τόνους στην περιοχή Ζιδανίου. Είναι το μοναδικό κοίτασμα στη Δ. Ευρώπη και η αξιοποίηση του κοιτάσματος άρχισε μόλις πριν από 5 χρόνια. Το εργοστάσιο που έγινε απασχολεί γύρω στα 400 άτομα προσωπικό και είναι δυναμικότητας 100.000 τόνων το χρόνο.

4. *ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ*: Υπάρχουν στην Αιανή και η εκμετάλλευσή τους σκοντάφτει στην αδυναμία εμπλουτισμού τους.

5. *ΜΑΙΤΑΝΙΟ*: Υπάρχει στην περιοχή Λειβαδερού. Τα αποθέματα υπολογίζονται στους 100000 τόνους.

6. *ΜΑΡΜΑΡΑ*: Ο νομός είναι από τους πιο ευνοημένους νομούς σε αποθέματα. Υπάρχουν μεγάλα αποθέματα και πολλές ποικιλίες. Έτσι έχουμε στο Τρανόβαλτο λευκό και ημίλευκο μάρμαρο. Στη Λάβα λευκό μάρμαρο. Στην Ακρινή Σκυριανού τύπου, στη Δραγασιά απολιθωματοφόρο, στο Δρέπανο, το Μαυροδένδρι και την Καλαμιά έχουμε την πράσινη μαρμαρίνη και ψηφίδα. Ακόμα, υπάρχουν κοιτάσματα στη Λευκοληγή, στην Αιανή, στη Ροδιανή, στην Καστανιά, στην Οινόη, στη Σκήτη κ.ά.

7. *ΑΡΓΙΛΟΙ-ΑΣΤΡΙΟΥΧΟΣ-ΔΟΛΟΜΙΤΕΣ*: Τα παραπάνω βιομηχανικά ορυκτά υπάρχουν σε σημαντικές ποσότητες, αλλά ακόμη δεν άρχισε η αξιοποίησή τους.

Ο τομέας ορυχεία—μεταλλεία—λατομεία ιπασχολούσε το 1978, που έγινε η απογραφή, 3.400 άτομα. Ο αντίστοιχος αριθμός το 1963 ήταν 1.200 άτομα.

Ο σημερινός αριθμός πρέπει να ξεπερνά τις 5.000 άτομα (πριστέθηκαν περίπου 1000 άτομα στα λιγνιτωρυχεία και 400 άτομα στο εργοστάσιο αμίαντου).

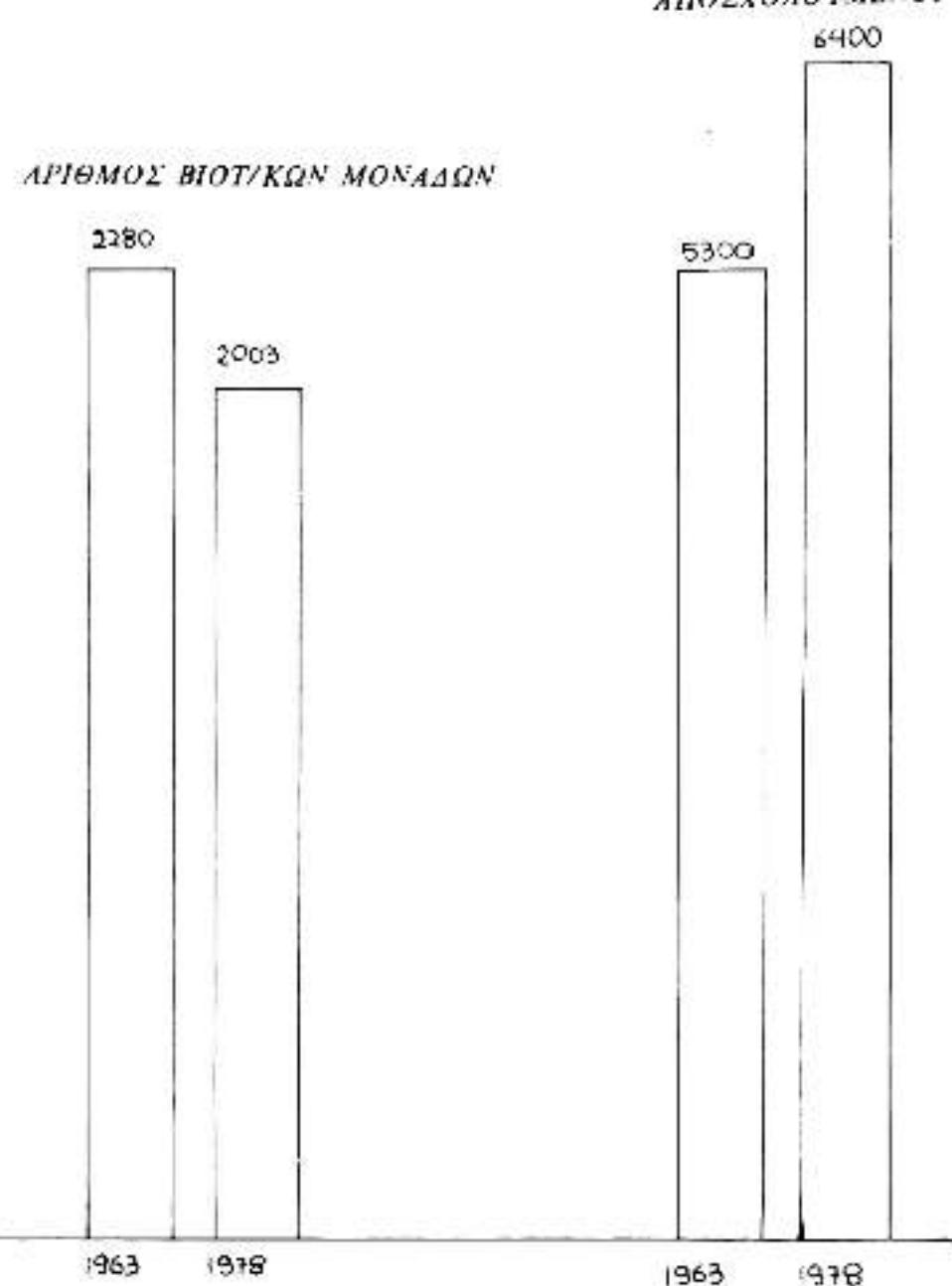
Βιομηχανία — Βιοτεχνία

Η κατάσταση στο Βιομηχανικό Κλάδο και στη Βιοτεχνία είναι η παρακάτω (λάντα με τα στοιχεία της απογραφής του 1978) (σχ. 9):

1978: Μονάδες 2.003, απασχολούμενα άτομα 6.400

1963: Μονάδες 2.280, απασχολούμενα άτομα 5.300

ΑΠΟΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ

ΑΥΞΗΣΗ		
ΓΟΥΝΑ		
ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΑΝΘΡΑΚΑ		
ΧΗΜΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ		
	ΣΤΑΘΕΡΕΣ	
	ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	
	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥ	
		ΜΕΙΩΣΗ
		ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ
		ΕΝΔΥΜΑΤΑ
		ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ
		ΠΟΤΑ

Σχήμα 9

Σύμφωνα με τα πιο πάνω στοιχεία ο αριθμός των μονάδων μειώθηκε κατά 12%, ενώ ο αριθμός των απασχολουμένων αυξήθηκε κατά 20%. Τα αντίστοιχα μεγέθη στο σύνολο της χώρας παρουσιάσαν αύξηση κατά 5% και 39% αντίστοιχα.

Υπήρχε δηλαδή μια σχετική καθυστέρηση σε σύγκριση με την υπόλοιπη χώρα. Ο αριθμός των απασχολουμένων κατά επιχειρηση ήταν στην Κοζάνη 3,2 άτομα κατά μέσο όρο, με αντίστοιχο μέσο όρο για όλη την Ελλάδα 5,5 άτομα. Αυτός ο αριθμός θα μπορούσε να είναι πολύ πιο μικρός αν ο μέσος όρος δεν τον επηρέαζε συνολικά μια και μόνο μονάδα, η ΑΕΒΑΔ (1.000 άτομα).

Στην περιοχή αυτή έχουμε στην πραγματικότητα μικρές βιοτεχνίες, στις οποίες απασχολείται μόνος του ο ιδιοκτήτης.

Τα μεγέθη των 2.003 επιχειρήσεων από την άποψη της απασχόλησης του προσωπικού είναι τα παρακάτω:

- 1 Μονάδα η ΑΕΒΑΔ απασχολεί 1.000 άτομα
- 2 Μονάδες (ΛΙΠΤΟΛ—Παπαγεωργίου) έχουν από 100—200 εργαζόμενους
- 2 Μονάδες (επεξεργασία μαρμάρου) έχουν από 50—100 εργαζόμενους
- 47 Μονάδες έχουν από 10—49 άτομα
- 1951 Μονάδες έχουν μέχρι 9 άτομα
- 957 Μονάδες έχουν μόνον τον ιδιοκτήτη

Κλάδοι που υπάρχουν στο Νομό μας:

I. Επεξεργασία δέρματος και γουναρικών: Θεωρείται παραδοσιακός για την περιοχή Κλάδος.

Το 1978 υπήρχαν 509 μονάδες με 1630 απασχολουμένους, ενώ το 1963 υπήρχαν 115 μονάδες με 749 απασχολουμένους.

Ο κλάδος είχε ανοδική πορεία μέχρι τα τελευταία 4 χρόνια, οπότε παρουσιάστηκαν συβαρά προβλήματα. Ο αριθμός των επιχειρήσεων και των απασχολουμένων στη βιοτεχνία αντιστοιχεί στο 25% σ' όλο το Νομό.

Ο κλάδος είναι εξαγωγικός και φέρνει συνάλλαγμα.

Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια να αναπτυχθεί ο κλάδος, αν λιθούν τα παρακάτω προβλήματα:

- α) Να σταματήσει η εξάρτηση της αγοράς αποκομμάτων και δερμάτων από τρίτες χώρες. Να έχουμε δηλαδή όλες τις πρώτες ύλες δικές μας.
- β) Να μειωθεί το κόστος κατασκευής.
- γ) Να οργανωθεί σωστά η εμπορία των γουναρικών.

Για τη λύση αυτών των προβλημάτων και άλλων που αντιμετωπίζει η γούνα, ανακοινώθηκαν κάποια μέτρα τόσο από τον Υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας κ. Κ. Βαΐτσο δοσο και από την πρόεδρο του ΕΟΜΜΕΧ κ. Β. Παπανδρέου, που πιστεύουμε απόλυτα ότι θα βοηθήσουν στη γούνα.

Μεταξύ των άλλων μέτρων που ανακοινώθηκαν ήταν και η επέκταση του δικαιώματος επεξεργασίας της γούνας σ' ολόκληρο το νομό, με εξαίρεση τους δήμους Κοζάνης και Πτολεμαΐδας.

2. *Κατασκευή ειδών υποδήσεως και ειδυμασίας:*

Ο κλάδος μειώνεται συνεχώς:

το 1978 σίχαμε 207 επιχειρήσεις με αριθμ. απασχολούμενων 503

το 1963 είχαμε 581 επιχειρήσεις με αριθμ. απασχολούμενων 821

Ο κλάδος κάλυπτε το 16% των μονάδων και το 8% της απασχόλησης.

3. *Κλάδος ειδών διατροφής:* Το 1978 σίχαμε 256 μονάδες με 696 απασχολούμενους, τα αντίστοιχα νούμερα του 1963 ήταν και εδώ μεγαλύτερα. Έχουμε δηλ. μείωση. Ο κλάδος κάλυπτε το 13% των μονάδων και το 11% των απασχολουμένων.

4. *Ποτά:* Ο κλάδος παρουσιάζει σημαντική πτώση και η συμμετοχή στο γενικό σύνολο είναι ασήμαντη. Υπάρχουν 2 μονάδες παραγωγής ποτών.

5. *Χημική Βιομηχανία:* Απασχολούνται 1.211 άτομα (20% απασχόλησης του εργατικού δυναμικού). Χρησιμοποιούν για πρώτη όλη το λιγνίτη και παράγουν νιτρική, θειεική και απβεστούχο νιτρική αμμωνία.

6. *Βιομηχανία επεξεργασίας ζύλου και επίπλων:* Παρουσιάζει πτώση στον αριθμό των μονάδων και στην απαχόληση. Αποτελεί το 17% των μονάδων και το 10% του συνόλου της απασχόλησης.

7. *Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά (ασβεστοποιίας-τουβλα-επεξεργασία μαρμάρων και ψηφίδων):* Παρουσιάζει αυξομείωση. Υπήρχαν το 1978 72 μονάδες με 438 απασχολούμενους.

Ο Κλάδος και ειδικά η επεξεργασία μαρμάρων έχει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης στο νομό, σήμερα μεγάλες ποσότητες ογκομαρμάρων φεύγουν για επεξεργασία σ' άλλες περιοχές.

8. *Τελικών προϊόντων από μέταλλο (εκτός ηλεκτρικών):* Σταθερός ο κλάδος και καλύπτει το 7% των απασχολούμενων.

9. *Ο Κλάδος παραγώγων άνθρακα:* Περιλαμβάνει το μπρικιτάδικο της ΛΙΠΤΟΛ. Καλύπτει το 2% της απασχόλησης.

Παρατηρούμε ότι σε πολλές περιπτώσεις ο αριθμός των μονάδων και ο αντίστοιχος αριθμός των απασχολούμενων μειώνεται. Ότι στο Νομό λείπουν οι κλάδοι που απαιτούν μηχανοποίηση και υψηλή τεχνολογία. Ότι δεν υπάρχει κλάδος που έχει σχέση με κατασκευή μηχανών και συσκευών.

Ακόμη ότι σε κλάδους της Βιομηχανίας και Βιοτεχνίας στο νομό, και ιοριστικό ρόλο παίζουν βιομηχανίες που ελέγχονται από το Δημόσιο και

που η λειτουργία τους στηρίζεται σε πλουτοπαραγωγικούς πόρους μη ανανεώσιμους.

Τριτογενής Τομέας

Εμπόριο

Στο νομό Κοζάνης υπάρχουν 2.347 εμπορικές επιχειρήσεις (1978). Απ' αυτές, απασχολούνται 3.858 άτομα, μέσος όρος 1,64 άτομα κατά επιχειρηση. Απ' αυτές, 203 είναι χονδρεμπορικές, με σύνολο απασχολούμενων 446 άτομα.

Οι υπόλοιπες 2.144 είναι λιανικού εμπορίου, με σύνολο απασχολουμένων 3.412 άτομα.

Χαρακτηριστικό του είναι η οικογενειακή μορφή, καθώς και το γεγονός ότι το κέρδος, ουσιαστικά, είναι η αμοιβή της προσωπικής εργασίας των μελών της επιχείρησης. Η κατανομή στις μεγάλες πόλεις είναι:

ΚΟΖΑΝΗ 900 εμπορικά καταστήματα

ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΑ 600 εμπορικά καταστήματα

ΣΙΑΤΙΣΤΑ-ΣΕΡΒΙΑ-ΝΕΑΠΟΛΗ 847 εμπορικά καταστήματα.

Εξαγωγικό εμπόριο

Δυναμική η παρουσία:

- Των βιοτεχνών της γούνας, που εξασκούν συγχρόνως και την εμπορία του είδους.
- Του κρόκου, που είναι 100% εξαγωγικό προϊόν.
- από σειρά ειδών, όπως Φλοκάτις-Χάλκινα-Μάρμαρα

Για το 1978, η αξία των εξαγούμενων προϊόντων (Τμήμα Εμπορίου Κοζάνης) ήταν:

Γούνες 800 εκατ. δρχ.

Κρόκος 500 εκατ. δρχ.

Μάρμαρα 3 εκατ. δρχ. ήτοι 4.400 m²

Φλοκάτις 1 εκατ. δρχ. ήτοι 1000 m²

Χάλκινα 2 εκατ. δρχ. ήτοι 4000 τεμάχια

Σύνολο 1360 εκατ. δρχ.

Τουρισμός

Η κατάσταση στον τομέα αυτόν μπορούμε να πούμε ότι είναι απογοητευτική.

Σ' αυτό, πέραν των άλλων, πιστεύουμε ότι συντελεί και η έλλειψη υποδομής. Ο νομός από άποψη αριθμού ξενοδοχιακών κρεβατιών είναι 46ος (6.1 κρεβάτια αντιστοιχούν σε 1000 κατοίκους), και οι δύσκολες προσβάσεις που έχει ο νομός (Καστανιά—Σαραντάπιρος).

Βέβαια, τα σημεία που θα είχαν ενδιαφέρον για ανάπτυξη τουρισμού είναι περιορισμένα, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι δεν υπάρχουν.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Υπάρχουν τρομερά περιθώρια ανάπτυξης για το νομό Κοζάνης:

α) Στη γεωργία αν εκτελεσθούν ορισμένα αρδευτικά έργα, σε συνδυασμό με αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και τη σωστή οργάνωση της εμπορίας των αγροτικών προϊόντων, θα ανεβεί το εισόδημα των γεωργών.

β) Στην κτηνοτροφία, για την ανάπτυξη της αιγαπροβατοτροφίας, με τη βελτίωση των βοσκοτόπων, της χειμωνιάτικης διατροφής των ζώων και την τυποποίηση των τοφιών.

γ) Στην αξιοποίηση των δασών.

δ) Στη βιομηχανία, με την ορθολογιστική εκμετάλλευση του υπόγειου πλούτου.

ε) Στη βιοτεχνία, με την επαναδραστηριοποίηση των παραδοσιακών εργασιών, την άνθηση του μεγέθους και την οργάνωση των υπαρχουσών επιχειρήσεων και τη δημιουργία δορυφορικών βιοτεχνικών επιχειρήσεων για την τρυφοδοσία των μεγάλων μονάδων.

σ) Στον τουρισμό, με τη δημιουργία έργων υποδομής, μπορούμε να έχουμε μια μικρή ανάπτυξη ενός εσωτερικού ρεύματος τουριστών, ιδίως με την αξιοποίηση της λίμνης Πολυφύτου. Τέλος,

ζ) μπορούμε να πούμε ότι το βασικότερο αναπτυξιακό έργο για το νομό, είναι η δημιουργία ενός δρόμου, με σύγχρονες προδιαγραφές, μεταξύ Βεροίας (Βαρβάρας)—Πολυμύλου, που θα παρακάμπτει την Καστανιά.

Ειδικότερα, κατά τομέα έχουμε:

Ιπρωτογενής Παραγωγή Γεωργία

Όπως προαναφέραμε, το σύνολο της γης που ποτίζεται ανέρχεται σε 59.000 στρ., ποσοστό δηλ. 6.5%.

Οι δυνατότητες φύλανουν στα 190.000 στρέμματα, δηλ. ποσοστό 21%.

Το μεγαλύτερο αρδευτικό έργο (70.000 στρέμμ.) που είναι προγραμματισμένο από το 1976, αλλά διστυχώς η κατασκευή του περιορίστηκε μέχρι στιγμής στην κατασκευή 3.000 στρεμμ. στο Βελβενδό, είναι της περιοχής της λίμνης Πολυφύτου, που πιστεύουμε ότι θα αλλάξει όλη τη μορφή της γύρω περιοχής.

Αρδευτικά έργα μπορούν να γίνονται στην Εορδαία, στο Βόιο και σε άλλες περιοχές.

Με την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, υπάρχουν μεγάλα περιθώρια να

μπουν καλλιέργειες που αυξάνουν το ειπόδημα των γεωργών. Η αύξηση των αρδειομένων εκτάσεων, αν συνδυασθεί με την οργάνωση σωστής εμπορίας και διάθεσης του προϊόντος, μαζί με την αύξηση αποθηκευτικών χώρων, θα δημιουργήσουν προϋποθέσεις για την εγκατάσταση δυναμικών καλλιέργειών.

Υπάρχει σίγουρα το πρόβλημα του μικρού κλήρου που μπορεί να λυθεί, αιρ' ενός μεν με τον αναδασμό, αιρ' εκέροι δε με την εγκατάσταση ομαδικών καλλιέργειών από συνεταιρισμούς γεωργών, για κοινή καλλιέργεια.

O Κρόκος:

Τα τελευταία 4 χρόνια δημιουργήθηκαν προβλήματα στη διάθεσή του. Υπάρχουν κάποια αποθέματα και έχει πτώση τιμής. Ισως γι' αυτό φταιει και η μεγάλη προσφορά προϊόντος από παραγωγή 7 τόνων το 1973—74 φθάσαμε σε 12 τόνους το 1980.

Πιστεύουμε όμως ότι αν προστεχθεί η τυποποίηση και συσκευασία του προϊόντος και ριχθεί και κάποιο βάρος στην ελληνική αγορά (στην οποία οι καλλιέργητές του είναι άγνωστοι) και η τιμή θα ανέβει και αποθέματα δεν θα υπάρχουν.

Τα αρωματικά φυτά και τη βρώσιμα δσπριά, λόγω της ποιότητάς τους, έχουν μεγάλες δυνατότητες, αλλά και σ' αυτά πρέπει να προσεχθούν η τυποποίηση και η συσκευασία.

Κτηνοτροφία

Οι βιοσκότοποι, όπως είπαμε, ξεπερνούν τα 1.900 t. χλμ. και αποτελούν απουδαίο φυσικό πόρο.

Μπαρούν να τρέφουν όχι μόνο 300.000 πρόβατα, αλλά πολύ περισσότερα.

Χρειάζεται πλήρες δίκτυο έργων υποδομής, με παράλληλη εφαρμογή διαχειριστικού προγράμματος.

Απ' ότι είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, υπάρχει αυτή τη στιγμή ένα πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από την Ε.Ο.Κ. και πρόκειται να μπει σε εφαρμογή μέσα στο 1983, ύψους 500.000.000 δραχμών.

To γάλα και τα προϊόντα του

Το μανούρι, η φέτα, και η μυζήθρα της περιοχής είναι ξακουστά.

Με τη δημιουργία ενός μεγάλου τυροκομείου και τη σωστή διαφήμιση των προϊόντων αυτών, πολλά προβλήματα μπορούν να λυθούν.

To κρέας

Και εδώ είναι απαραίτητη η επίσπευση κατασκευής ενός μεγάλου βιομηχανικού σφαγείου στην Κοζάνη, που είναι και προγραμματισμένο.

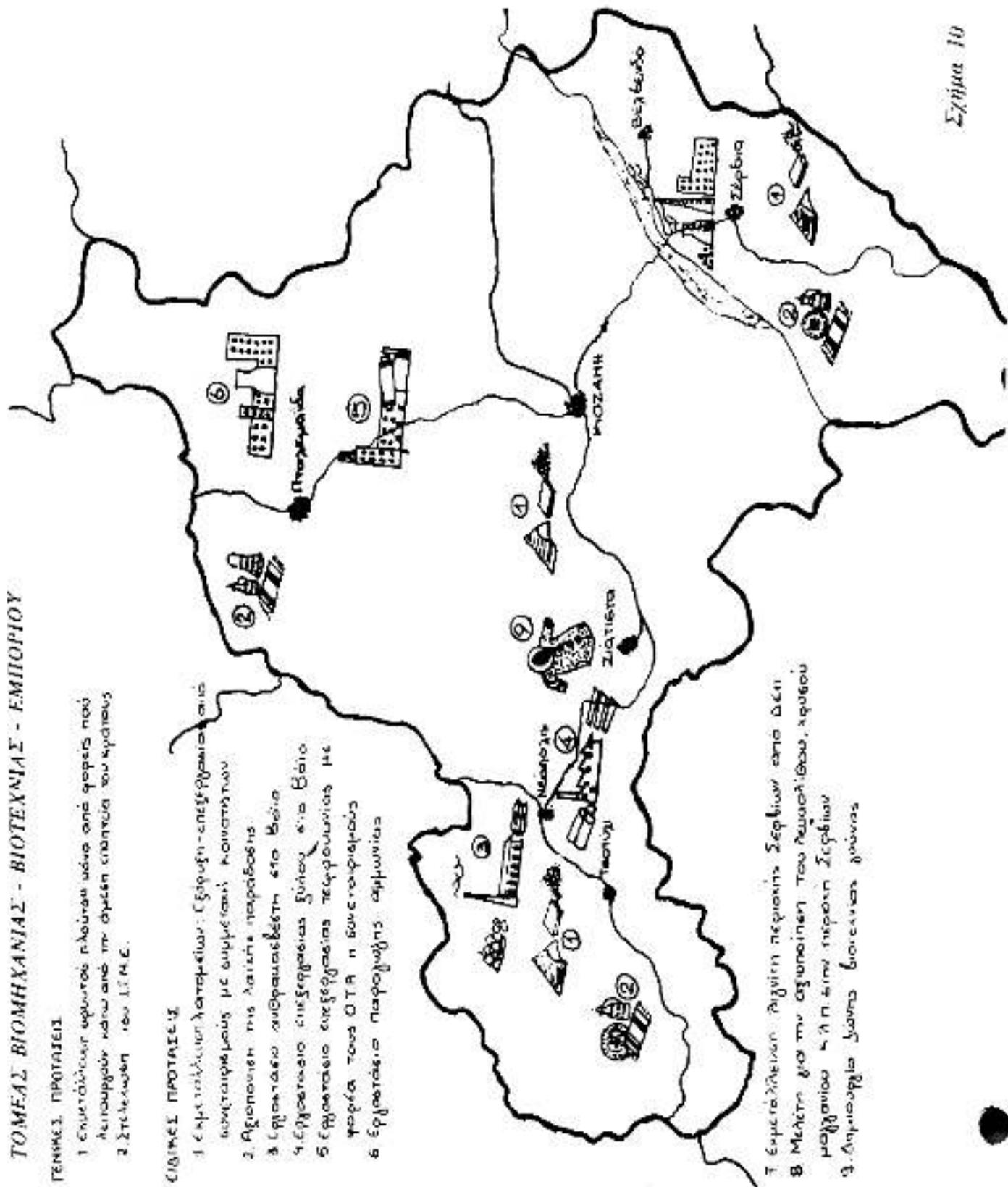
TOMEAL BIOMΗXANIAΣ - BIOTEXNΙΑΣ - EMIOPHOY

ΤΕΧΝΙΕΣ ΠΡΟΤΑΞΙΑΣ

- 1 Επιτροπής επιφυλακτικού πλαισίου: Σερβιτόρων - απεργία στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας
- 2 Διεύθυνση Ανάπτυξης και Κοινωνικών Υποδομών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΡΟΤΑΞΙΑΣ

- 1 Επιχειρηματική διατύπωση: Σερβιτόρων - απεργία στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας
- 2 Αριθμούσαν τη λαϊκή παραδοσιακή και βασική γεωργική παραγωγή
- 3 Σερβιτόρων απόρρητης στη Βασική Γεωργική παραγωγή
- 4 Εργαζομένοι σε γεωργικές γύρους και βασική γεωργική παραγωγή
- 5 Εργαζομένοι σε γεωργικές γύρους και βασική γεωργική παραγωγή
- 6 Εργαζομένοι σε γεωργικές γύρους και βασική γεωργική παραγωγή

- 7 Επιχειρηματική διατύπωση: Σερβιτόρων από δεκτή
- 8 Μετρητή της οργανωμένης τελευταίας αγοράς
- 9 Τελευταία στάση στην παραγωγή Σερβιτόρων
- 10 Αναπτυξιακή διαδικασία για την παραγωγή Σερβιτόρων

Αξιοποίηση της λίμνης Πολυφύτου

Η τεχνητή λίμνη Πολυφύτου, που κατασκευάστηκε το 1974 και καταλαμβάνει έκταση 70.000 στρεμμάτων, χρησιμοποιείται βασικά για ηλεκτροπαραγωγή και άρδευση αγρών στους νομούς Ημαθίας και Πιερίας.

Στη λίμνη έχουν αναπτυχθεί διάφορα ειδη ψαριών, η εκμετάλλευση τους όμως δεν γίνεται ποστηματικά.

Αν δημιουργηθεί ιχθυόσκαλα και ιχθυογεννητικός σταθμός, εκπαιδευτούν και δραστηριοποιηθούν τα μέλη του συνεταιρισμού αλιέων παραλιμνίων περιοχέν, που ιδρύθηκε το 1978, η λίμνη μπορεί να τροφοδοτήσει με μεγάλες ποσότητες ψαριών όλη τη Μακεδονία.

Λευτερογενής τομέας

Ο τομέας αυτός έχει όλα τα περιθώρια για μια πολύ μεγάλη ανάπτυξη. (σχ. 10).

Σ' αυτό συντελεί α) το συνεχώς αυξανόμενο εργατικό δυναμικό, β) το πλούσιο υπέδαιρος γ) οι υδάτινοι πόροι και δ) εμπειρία των κατοίκων στις τέχνες κλπ.

Εκείνο που θα πρέπει να προσεχθεί είναι η ορθολογιστική εκμετάλλευση του υπογείου πλούτου και η παράλληλη ανάπτυξη της βιοτεχνίας. Ακόμη πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα ότι η ανάπτυξη ενός μόνον άξονα βιομηχανικής ανάπτυξης—Πτολεμαΐδας μέσα στο νομό, εντείνει τα προβλήματα σε περιοχές όπως το Βόιο και τα Σέρβια και αυξάνει την αστυφυλία μέσα στον ίδιο το νομό. Επιβάλλεται η παράλληλη ανάπτυξη των δύο τελευταίων περιοχών.

Ακόμη δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο ορικτός πλούτος είναι πλοιοπαραγωγικός πόρος που δεν ανανεώνεται (τα κοιτάσματα λιγνίτη έχουν ζωή 30 ετών), έτσι, θα πρέπει να δοθεί βαρύτητα στην επαναδραστηριοποίηση των παραδοσιακών κλάδων βιοτεχνίας (τάπητες, χάλκινα, δέρματα, γούνες κ.ά.) και στην εκμετάλλευση των γνώσεων και της πολύχρονης εμπειρίας των κατοίκων της περιοχής πάνω σ' αυτοίς τους κλάδους.

Η εκμετάλλευση του Θρυκτού πλούτου

Ο λιγνίτης, πέρα από τη χρήση του στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην παραγωγή οργανοχημικών λιπασμάτων, στην προώθηση ιδρυσης τοπικών βιομηχανιών και βιοτεχνιών, που θα τον χρησιμοποιούν σαν καύσιμο, και στη θέρμανση των πόλεων του νομού.

Η τέφρα που απομένει από την καύση του λιγνίτη είναι ένα προϊόν που μπορεί, σε πολλές περιπτώσεις, να αντικαταστήσει το τσιμέντο.

Σήμερα τεράστιες ποσότητες απ' αυτήν φεύγουν από την περιοχή και πηγαίνουν στις βιομηχανίες τσιμέντου, όπου αναμιγνύεται με το τσιμέντο και από κει φεύγει στην αγορά.

Μπορεί να γίνει το εργοστάσιο τεφροκονίας, η μελέτη υπάρχει και κάποια προβλήματα που υπάρχουν μπορούν να ξεπερασθούν.

Για το όλο θέμα που αφορά το λιγνίτη και τη γύρω περιοχή, υπάρχει αυτή τη στιγμή ανοικτή πρόταση από το Νομαρχιακό Συμβούλιο Κοζάνης για τη δημιουργία αναπτυξιακού φορέα, με μορφή ΝΠΔΔ, στη διοίκηση του οποίου συμμετέχουν το Κράτος, η Τ.Α., οι πληροφόρες, τα επιμελητήρια και άλλοι φορείς που έχουν σχέση με το θέμα, που θα έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει:

- α) το εργοστάσιο τεφροκονίας που προαναφέραμε.
- β) βιομηχανίες ή βιοτεχνίες τροφοδοσίας των έργων και εργασιών της ΔΕΗ (μεταλλοκατασκευές, μεταφορικές ταϊνίες κ.ά.).
- γ) γεωργικές επιχειρήσεις, με οιμαδικές καλλιέργειες από συνεταιρισμούς, στους οποίους θα συμμετέχουν γεωργοί που έχασαν τα χωράφια τους λόγω απαλλοτριώσεων, σε αυρούς που επαναποδίδονται στην καλλιέργεια και δεν χρειάζονται πλέον στη ΔΕΗ.

δ) χωράφια σε βοσκοτόπους που υπάρχουν γύρω από την περιοχή που εξορύσσεται ο λιγνίτης, με τη μεταφορά του χώματος που βρίσκεται πάνω από τα λιγνιτοφόρα κοιτάσματα και σήμερα μένει ανεκμετάλλευτο δημιουργώντας χωμάτινες αποθέσεις.

Ο φορέας αυτος μπορεί επίσης να ασχοληθεί με όλα τα θέματα απασχόλησης που δημιουργούνται στην περιοχή λόγω αλλαγής επαγγέλματος των γεωργών που θίγονται, καθώς και με την αποκατάσταση του θιγόμενου τοπίου και περιβάλλοντος, για να μη βρεθεί η περιοχή με όψη σεληνιακού τοπίου, μετά την εξάντληση των κοιτασμάτων λιγνίτη.

Τα μάρμαρα

Τα κοιτάσματα είναι τεράστια και η ποικιλία των μαρμάρων μεγάλη.

Η συστηματική, επιστημονική εκμετάλευση των κοιτασμάτων, η σωστή οργάνωση των λατομείων, η επεξεργασία του προϊόντος, καθώς και η σωστή επίσης οργάνωση της εμπορίας των είδους, μπορούν να φέρουν στο νομό τεράστια ποσά χρημάτων.

Είναι αλαράδεκτο να φεύγουν ογκομάρμαρα από το νομό στην Ιταλία και να ζαγαγυρηθούν στην Ελλάδα σαν επεξεργασμένα μάρμαρα.

Ο αριαντός

Υπάρχουν δυνατότητες για δημιουργία βιομηχανιών και βιοτεχνιών με πρώτη ύλη τον αριαντό, χρειάζεται όμως μια μελέτη της αγοράς και των ειδών που θα κατασκευαστούν.

Παραδοσιακές βιοτεχνίες

Τα ειδή χειροτεχνίας και λαϊκής παράδοσης πιστεύουμε ότι έχουν μεγάλες δινατότητες.

Τα χαλιά, τα υφαντά, οι βιελέντζες, τα κιλίμια, τα κεντήματα, οι φλοκάτες, τα χάλκινα και άλλα είδη, έχουν παράδοση στην περιοχή και υπάρχει πάνω τους η σφραγίδα ποιότητας, χρειάζονται όμως προβολή.

Οι εκθέσεις που άρχισε το Επιμελητήριο μας έχουν αυτό το στόχο.

Η δημιουργία συνεταιρισμών στον τομέα αυτό είναι μια λύση, είναι η λύση αν θέλετε, για να λυθούν τα περισσότερα προβλήματα. Η δημιουργία μάζιμων εκθετήρων και η προβολή των προϊόντων, θα δίνει την αικαρία στον κάθε αγοραστή να βλέπει όλη την γκάμα των προϊόντων του νομού, εύκολα και γρήγορα.

Ήδη ζητήσαμε από το Νομαρχιακό Συμβούλιο Κοζάνης να δεχθεί και να προτείνει την παραχώρηση του χώρου των Κτηνοτροφικού Σταθμού Κοίλην στο Επιμελητήριο, για να το δημιουργήσουμε.

Ο χώρος έχει παραδοσιακά κτίρια που μπορούν να αναπαλωθούν. Έχει έκταση 110 στρεμμάτων, βρίσκεται πάνω στον άξονα Κοζάνης-Πτολεμαΐδας και προσφέρεται για κάτι τέτοιο.

Το Ν.Σ. δέχθηκε την πρόταση και έχει ρίξει όλο το βάρος του προς την κατεύθυνση αυτή.

Βιομηχανική και Βιοτεχνική Ζώνη

Η δημιουργία Βιομηχανικής και Βιοτεχνικής Ζώνης μπορεί να λύσει τα συγχρόνα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις αυτές.

Ήδη η γη λόγω της μικρής προσφοράς και της μεγάλης ζήτησης, έγινε πανάκριβη. Μια βιοτεχνία, για ένα οικόπεδο στην περιοχή Κοζάνης-Πτολεμαΐδας, χρειάζεται 3 και 4 εκατομμύρια δρχ. Επιπλέον χρειάζεται να δημιουργήσει υποδομή (φως, νερό, τηλέφωνο). έχει επίσης προβλήματα μεταφοράς προσωπικού.

Έχουμε επισημάνει κατάλληλες περιοχές για τη δημιουργία των Ζωνών αυτών. Στο πενταετές 1983—1987 που συντάχθηκε ήδη, είναι από τις προτάσεις με προτεραιότητα. Σίγουρα επιβάλλεται η γρήγορη δημιουργία τους.

Τριτογενής Τομέας

Τουρισμός

Όπως είπαμε και προηγούμενα, υπάρχουν περιθώρια για ανάπτυξη εσωτερικού τουρισμού.

Η λίμνη Πολυφύτου μπορεί να προσφέρει πολλά.

Η Βλάστη, το Καταφύγι, ο Βελβενδός και τα Σέρβια, με τα φυσικά τους τοπία.

Το Βόιο, με τα αρχοντικά της Σιάτιστας, Ο Πεντάλοφος και ο Βυθός, με τα πίτρινά τους σπίτια.

Τα διάσπαρτα αρχαιολογικά και βυζαντινά μνήμεια.

Χρειάζεται οργάνωση, δημιουργία έργων υποδομής και διαφήμιση αυτών των σημείων, που θα τονώσουν το ενδιαιφέρον των τουριστών.

Επενδύσεις

Τον Ιούνιο του 1982 δημοσιεύθηκε ο νόμος 1262 που αφορούσε τις επενδύσεις, σε αντικατάσταση του 1116/80.

Με το νέο νόμο η κυβέρνηση δίνει ορισμένα κίνητρα στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, στους συνεταιρισμούς και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, με σκοπό να τονώσει η οικονομία και ειδικότερα της επαρχίας.

Επειδή πιστεύουμε ότι η ανωφορά σ' αυτό έχει σημασία για την ανάπτυξη του νομού μας, θα πούμε μόνο δυο λόγια για τα κίνητρα που δίνει σε μας και για το ποιό ενδιαιφέρον υπάρχει μέχρι σήμερα.

Με το νόμο αυτό η χώρα χωρίσθηκε σε 4 περιοχές, τόσο για τη δημιουργία βιοτεχνικών και βιομηχανικών επενδύσεων, όσο και τουριστικών. Και στις δύο περιπτώσεις ο νομός μας μπαίνει στη Γ' περιοχή.

Δίνονται επιδοτήσεις που κυμαίνονται από 20—40% της συνολικής αξίας της επένδυσης και για ορισμένες ειδικές περιπτώσεις το ποσοστό αυτό μπορεί να φθάσει στο 65%.

Επιδοτείται το επιτόκιο του δανείου σε ποσοστό ίσο με το αντίστοιχο της επιδότησης.

Προσμετράνται αυξημένες αποσβέσεις και υπάρχει η επιλογή της αφαίρεσης ποσού από το φοροεισόδημα.

Με βάση το νόμο αυτό, υποβλήθηκαν στη γνωμοδοτική επιτροπή, στη Θεσ/νίκη, μέχρι 30.5.1983, 29 αιτήσεις.

Απ' αυτές οι 5 αφορούν επεξεργασία μαρμάρων

“ ” 5 αφορούν ξενοδοχειακές μονάδες

“ ” 4 αφορούν επεξεργασία ξυλείας

“ ” 2 αφορούν αλαντοποιία

“ ” 2 αφορούν χοιροτροφικές-βοοτροφικές μονάδες.

Άνα 1 αφορούν σισκευασία οσπρίων—κατασκευή μπαταριών—γουναρικά—κατασκευή μηχανημάτων—καλτσοποιία—θέρμανση.

Ακόμη κατά επαρχία οι επενδύσεις ανέρχονται σε αριθμό μονάδων:

Κοζάνη 17

Εορδαία 6

Βόιον 6

Το συνολικό ποσό των επενδύσεων ανέβηκε στα 1.481.000.000 και ο αριθμός θέσεων που θα δημιουργηθούν, όταν υλοποιηθούν οι επενδύσεις, θα είναι: 580.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το συμπλέρωμα που βγαίνει από την παράθεση όλων των στοιχείων που αναφέραμε, μετά τη μείωση του πληθυσμού στη δεκαετία 1961—1971, που ήταν αποτέλεσμα του μεγάλου μεταναστευτικού ρεύματος προς τη Δ. Γερμανία, είναι ότι σίγαμε, στα 1981, αύξηση της τάξης του 0.81%.

Σ' αυτό συντέλεσε και η παρουσίαση νέων μεγάλων μονάδων που εκμεταλλεύονται τον ορυκτό πλούτο της περιοχής. Ότι το εργατικό δυναμικό ιρεύει από την γεωργία και μπαίνει στη μεταποίηση (βιομηχανία) και τριτογενή τομέα (εμπόριο, παροχή υπηρεσιών). Ότι ο νομός Κοζάνης είναι κατ' εξοχήν παραγωγικός και ότι κατά τη διαμόρφωση του ακαθάριστου προϊόντος στην περιοχή, ο δευτερογενής και ο πρωτογενής τομέας συμβάλλουν πολὺ περιπατέρο απ' ότι στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Ότι υπάρχουν περιθώρια για την αναδιάρθρωση καλλιεργειών.

Ότι, δυστυχώς, ο αριθμός όλων των βιοτεχνικών μονάδων που δεν έχουν σχέση με την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου και το απασχολούμενο προσωπικό σ' αυτές μειώνεται επικίνδυνα με εξαίρεση τη γουνα. Ο μονομερής αυτός προσανατολισμός του εργατικού δυναμικού είναι ανησυχητικός, γιατί ο ορυκτός πλούτος είναι πόρος μη ανανεώσιμος. Ότι η περιοχή έχει όλες τις προϋποθέσεις για να γίνει ένα σύγχρονο μοντέλο ανάπτυξης, αλλά χρειάζεται σηστός προγραμματισμός και ειδική προσοχή από την κυβέρνηση.

Εμείς, σαν Επιμελητήριο, θα ενεργοποιήσουμε όλες τις αρμοδιότητες που μας δίνει ο Νόμος και θα ρίξουμε όλο το βάρος, για να δημιουργήθουν καινούργιες βιοτεχνικές μονάδες και να αναπτυχθούν οι υπάρχουσες, βοηθώντας στην οργάνωσή τους, στην προβολή των προϊόντων τους και στην παροχή πληροφοριών, ώστε να γίνουν σύγχρονες και βιώσιμες επιχειρήσεις. Παράλληλα θα προσπαθήσουμε να βιωθήσουμε το εμπόριο και ιδίως το εξαγωγικό, γιατί γνωρίζουμε ότι η αξιοποίηση των προϊόντων στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα μπορεί να γίνει μόνο με την οργάνωση ενός σωστού και υγιούς εμπορίου.